

blagi namen doseči. Al premalo jih je še in premalo zdatne so, ker štejejo premalo družbenikov. Vsak kmet bi mogel stopiti kot ud kmetijske družbe v podružnico.

Ker pa kmet najraje le to verjame, kar vidi in z roko zagradi, je živa potreba, da so mu velike kmetije in grajšinske posestva kot izgledna šola.

Pokažimo le ubožnemu, nezaupljivemu in kratkovidnemu kmetu pot k premožnosti na njegovem lastnem svetu in dajmo mu pomočkov v roko, gotovo si bo začel sam prizadevati, do premožnosti priti; pridnost in delavnost se bote v njem zbudile in kmalo se bo odpovedal stari vraži, da je „stara kopito najbolje“ in sam bo začel svojo kmetijo zboljševati.

Še celó marsikter zanikernik, če le niste že popolnoma zatopile njegovega duha nemarnost in pijančevanje, kateremu se je, kakor sam spozná, iz skerbí in nevolje nad svojo revšino udal, bo dobroto spoznal in se z večjo ljubeznijo kmetije lotil, vidši, da od dné do dné boljša prihaja. Za ustanovljenje taci podružnic kmetijskih družb morejo pa najbolj duhovni gospodje pripomožni biti; ker ima kmet največ zaupanja do njih, jih bo najložeje stalo, mu dobrotljivost taci naprav jasno dokazati.

Podružnice kmetijske po kmetih bi se pa mogle večkrat v letu sniti v posvetovanje, da bi mogel vsakdo svoje mnenje in ravnanje brez ovinka povedati. Tako bi se dalo natanko pozvediti in prevdarjati, kaj je koristno kaj ne, in kaj je posnemanja vredno.

V našem cesarstvu je še veliko rodovitnega sveta, kateri pa se slabo obdeluje ali celó neobdelan leži, ker manjka kapitalov. Če bi se v podporo kmetijstva posebne kmetijske zaloge ustanovile, bi ne odperli samo kmetijstvu lepšo prihodnost, temoč tudi bogastvo cele države bi se pomnožilo.

Da bi pač visoka vlada to v prevdarek vzeti blagovolila!

Kjer je kmetijstvo na visoki stopnji, ondi cvete tudi obertništvo in kupčijstvo; kjer kmetijstvo cvete, ondi stoji država zmiraj na terdnih nogah. Kmetijstvo je nevsahljiv studenec deželnega premoženja, — gotova pot k moralnemu državnemu redu, in ravno zavoljo tega je posebne podpore vredno.

Posneli smo ta spis iz nemškega pod nadpisom: „Welches sind die Ursachen der jetzt so häufig vorkommenden executiven Feilbietungen, und durch welche Mittel liesse sich die Lage der kleinern Grundbesitzer je nach den provinciellen und örtlichen Verhältnissen heben und verbessern? Preisfrage der „Neuesten Nachrichten“, Beantwortung von Johann Pl., Pfarrer in Oels in Mähren“.

Živinozdravilske reči.

Bolezen v gobcu in na parkljih.

Iz Klane*) nam pišejo častiti gosp. Jakob Sajovec to-le: „Že zdavnej je pri nas bolezen med živino (volmi, kravami, ovcami), da jo gobec, jezik in noge bolé; ne more ne jesti ne hoditi, in jezik ima kakor zasmojen in mehurčast; to včasi manj, včasi delj časa terpi. Prosimo vas „Novice“ za kakošen svet“.

Odgovor vredništva. Zlo navadna je ta živinska nadloga. Napada največkrat goveda, ovce in prešiče, manjkraj konje. Izperva se po posebnih, še ne dosti znanih vremenskih pomladanskih ali jesenskih uimah začne pri posamnih živinčutih ali pa napade, ko bi trenil, mnogo živine na enkrat. Dostokrat je nalezljiva, zlasti na parkljih, in se potem kakor kuga izširja. Čudna lastnost te bolezni je, da se rade po dve ali celó po tri bolezni

združijo, namreč bolezen v gobcu z boleznijo na parkljih (gosenco) in pa včasih tudi z boleznijo na vimenu. Tu in tam ji pravijo ovčeeč ali sajovec. Snažnost je pri tej bolezni večidel, ako ni huda, prvo in dosti zdatno zdravilo.

Vneti in boleči gobec naj se rahlo spira z okisano ali slano vodo; masec jesiha se zmeša z bokalom vode ali se pest soli raztopi v nji, zraven pa prideni enmalo moke, in če moreš, enmalo sterdi (medú), da se ta voda vleče in gobec prevleče, kadar okoli lesene žlice rahlo cunjó ovežeš, jo v to vodo pomočiš in ž njo gobec rahlo otiplješ (pa ne dergneš). Grozno škodljivo je, s čebulo, česnom, poprom ali drugimi takimi ostrimi rečmi boleči gobec spirati. Treba je, da se živini večkrat hladne vode ponudi, da si gobec sama spere. Kadar so se mehurci prederli, pomazi rane večkrat s sladko smetano in belakom. Če se te rane gnojé, napravi mazilo iz 4 beljakov pa 1 lota sirovega galuna. Če živinčetu gobec gnjije, je treba ga spirati z žajbelnovo vodo in vodo kuhane hrastove skorje, kateri se enmalo kafrovca prilije. Klaja naj se bolni živini daje le mehka, da ji gobca ne bode ali rani; pijača močnata; snažnost v škafih in jaslih je potrebna. Zdrava živina naj ne stoji poleg bolne in naj svoj škaf ima.

Bolezen na parkljih, kateri tudi gosenca ali červ pravijo, pa napačno, ker ni ne gosence ne červa pri tej bolezni, je večkrat združena z boleznijo v gobcu. Ker so bolečine včasih hude, ne more živina na nogo stopiti in ne hoditi. Med parklji je vnetje večidel najhuje. Gnojni steržen, ki se tu pri ovcah napravi, imajo ljudje po krivici za gosenco ali červa. Če izperva le vneti živi deli pod rogom se gnojiti ali gnjiti začnó, se ločijo parklji tam pa tam; to je huda in dolgočasna bolezen, pa potem tudi, zlasti pri ovcah, nalezljiva. — Izperva, dokler bolezen obstoji le v vnetji, je merzla voda poglavitno zdravilo za boleče parklje, ki naj se ovijó v cunje, ki se od časa do časa polijó z merzlo vodo; tudi s kislim zeljem se ovijajo ali z ilovco namažeje in potem pridno z vodo polivajo, da je ilovca zmiraj vlažna. Ko pa tako parklje močimo, glejmo vendar na to, da živina ne stoji v luži, ampak da ji suhe postelje (nastelje) ne manjka. Tako imenovano „gosenco“ ali „červa“ z verjó (štrikom) dergniti med parklji, je ravno tako neumno kakor škodljivo. Kadar se pod rogom gnojí ali gnjije, je že več vednosti treba, da se bolezen ozdravi. Ločeni rog se more odrezati, gnojni deli spirati s vodo kuhane hrastove skorje; smerdljiva gnojnica se mora odpravljati z umivanjem z dišečimi rečmi, kafrovcom itd. gnjili deli, divje meso itd. pokončavati z žganim galunom, z oestro vodo, v kateri je raztopljen razjedljivi kupreni ali plavi vitrijol itd. Snažnost nastelje je pa prva pogodba. Zdrave živinčeta naj se ločijo od bolnih. Kadar je bolezen pri kraji, naj se dobro dobro očedi celi hlev.

Tako naj se ravná pridno in marljivo v vsem, da je bolezni pred konec in da ne postane kužna. Sploh bi bilo pa želeti, da bi naše slovenske bukve, ki zapopadejo vse živinske bolezni in druge potrebne reči, bile v rokah vsakega gospodarja.

Naturoznanska drobtinica.

Lunini krajec — prerok vremena.

V francozkih novicah „Main et Loir“ piše zvedeni gosp. abé Tallereau od luninih krajcov to-le: „Dovolite mi, gosp. vrednik, da v vašem časniku nekaj naznamim, kar so poterdile 25letne skušnje: „Če je ob času šipa ali mlade lune — kakor pravijo — njeni krajec „gori obrnjen“ je to znamenje, da bo celi mesec suho vreme; če pa je drugač obrnjen, to je, proti izhodu ali tisti strani sveta, kjer sonce izhaja, bo vreme spremenljivo“. Verjemite mi, da si

*) Klana je 3 ure od Reke in pol ure na desno od cesarske ceste, ki pelje iz Reke v Terst. Mislim, da Klana sliši k Čičarii, kakor nošnja kaže. Če kdo drugač vé, naj pové. Sajovec Jakob.